

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Q. Septimii Florentis Tertvlliani Carthaginensis
Presbyteri, Opera Qvæ Hactenvs Reperiri Potvervnt
Omnia**

Tertullianus, Quintus Septimius Florens

Coloniæ Agrippinæ, Anno M. DC. XVII.

Genesis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71872](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71872)

A na descriptione. Vbi Tertullianica sunt: facinus penale, & mali pendet commissa, pro exsoluet.

C A P. XI.

14. Hoc quoties olim, &c.] Incriptionem hinc capiti facimus: Quod olim hæc prædixerint Prophetæ, & qui cum Christo resurrexerunt.

15. Reliqua sed recubat nunc turba, &c.] Quomodo similes loci Auctoris adductus ad cap. 6. Apoc. debentur intelligi, vide iter Paradoxæ nostræ Prolegomena.

C A P. XII.

16. Cuncti Dominum iam agnoscite verum, &c.] Huic capiti, quæd ab hoc hemistichio auspicamur, titulum imposuimus: Ad meliorem vitam metu Iudicii adhortatio. Castigamus vero: sua ceteræ luce, pro suam ceteræ lucem. Et more suo accipit Auctor: quam, pro amestquam quum subicit:

quum terminus ævis, Obruat incautos, & neficia luctina soluat. Vltimus ille dies: ubi in eo quod sequitur, emendamus: mortis quia lege tenetur, pro qui. Incipientes novam periodum ibi: Quod precium superest, caræ inuigilate saluti: quamquam vos Precium, corrupta sit, nisi accipiatur pro precium.

ARGV MNETVM GENESEOS PER IACOBUM PAMELIUM.

PRIMA quatuor Genesis capita Heroico carmine reddidit. Ceterum quamquam olim B. Cypriano in Operum eius Tomo tertio adscribendum putauerimus, interea sententiam mutare persuasit Sixtus Senensis, qui Biblioth. sue Sanctæ lib. 4. Tertulliano adscribit Sodomam librum sequentem, qui haud dubie eiusdem cum hoc Auctoris est; maxime quam stylus magis sit Tertullianicus quam Cyprianicus, & nusquam B. Cypriano inter Poetas Christianos nominetur, præterquam a Fabricio, qui primus in lucem eius nomine adidit. Si quæ interim aliud sentiat, per me licet, dommodo etiam inter Opera Tertullianivirumque opus admittat.

TERTULLIANI OPERA

Q. SEPTIMII FLORENTIS TERTVLLIANI, CARTHAGINIENSIS PRESBYTERI, GENESIS.

Cap. I. Gen. 1.

PRINCIPIO Dominus caelum terramque creavit: Namque erat informis, fluctu; abscondita tellus; Immensisque Deus super aquora vasta meabat, Dum chaos & nigra fuscabant cuncta tenebra, Has dum disungi iussit de cardine, fatat.

Cap. II. Gen. 2.

Quum Dominus primi completer facta dici, Condidit albentem nebulis nascentibus axem, Accipit immensus verentia lititora pontus, Multiplices rapiens validis cum tractibus amnes. Tertia lux faciem terrarum fulva retextit, At da mox posito narratur nomine terra, Floræ ventosis conflurgunt germina campis, Pomiferaeque sinul procurant brachia rami. Quarta dies generat solis cum lampade lunam, Et stellæ tremulo radiantes lumine fingit; Hæc elementa dedit subiecto insignia mundo, Tempora quæ doceant varios mutanda per ortus. At quinta accipit liquentia flumina pisces, Et volucres varias suspendunt aere pennas. Sexta prægelidos in spiras lubricat angues, Quæ drupedumque greges toros diffundit in agros; Cunctaque multiplici mandavit crescere passim Germine, & immensis errare & pascere terris. Hæc ubi constituit diuina potentia iussu, Rectorem insipientis mundanis defore rebus, Hæc memorat: Nostrius hominem faciamus ad vnguem Vultibus ad similes, toto qui regnet in orbe. Et licet hunc vno possit componere verbo, Ipsæ tamen sancta dignatus dicere dextera, Inspirat brucum diuino à pectore pectus. Quem postquam effigie formatum ceu sua, vidit, Metu solim mordaces solitare curas. Illicet irriguo perfundit lumina somno, Mollius vè vulla formetur femina costa, Atque artus mixtu gemino substantia firmet. Inditur & nomen vitæ, quod dicitur Eua. Quæ propter nari linquunt de more parentes, Coniugibusque suis postis cum sedibus hærent. Septima, quando Deus factorum sine quæcui, Sacra statuens venturi gaudia seculi: Illicet exhibitis animantum ex ordine turbis, Virum cunctis nomen quod permanet, indit, Adami à Domino donata prudentia solers. Quem Deus alloquitur, iunctam dignatur & Euan: Crescite multitudine ventura in tempora parva, Vt solus & plena vestro sint germine terra: Hæc deique mei, variis decerpente fructus, Quos nemora & pinguis redunt de cespite campi. Hæc ubi dixerit, læta Paradisus in aula Instruit, primique aspectat lumina solis. Gignitur hæc inter, pomis lethalibus arbos, Coniunctum generans vitæ mortisque saporem. Adibus in mediis puro fluit agmine flumen, Quod rigat insignes liquidis de fluctibus ortus, Quadrisinfolque fecat, vndante ex fonte meatus. Bifon auriferis prædiues fluctuat vndis,

Conspiciatque teris raucæ de guttigit gemmas; Præfatus hinc nomen, illi est ca bunculus adens, Perfpicuusque vadis terram prælabit Eulat. Post hunc Æthiops Genæ ad lapsum opinat, Tertius est Tigris, Euphrati adiunctus ameno, Assyriam celeri discretim flumine sulcas. Hic postus custos Adamus cum coniugè fida, Atque opifex, tali formatur voce Tonantis: Ne trepidate simul licitos præceptere fructus, Quos nemus intosum ramo frondente creavit; Solliciti ne forte malum noxale legatis, Quod viret ex gemino discretæ ad munia succo. Nec minus interea cacos nox alta tenebat, Ac modo formatos nec vestis taxaret arsus. [Has inter sedes, & bacis miribus ortus, Spumens alturo vincens animalia sensu, Serpebat tacite spiris frigentibus anguis; Liuida mordaci volucres mendacia sensu, Formio tentat sub pectore mollia corda: Dic mihi cur metus felicia germina mali? Numquid poma Deus non omnia nota sacrauit? E que si studeas mellitos carpere vitibus, Aureus astrigero remaneat caridine mundus. Illa n'gat, veritoseque timet contingere ramos; Sed tamen infimo vinctur pectora scailu. Illicet vniueo iam initia dente momordit, Adfulsit nulla maculatum dube serenum. Tum sapor illecebram mellitis faucibus indens, Compulit & insucto minus de ferre marito. Quod simul ac sumptis, dextera nocte nitentes Emicuere oculi, mundo splendente, sereni. Ergo ubi nudatum prospexit corpus vtreque Quumque pendenda vident, ficulis frondibus umbrant. Forre sub occiduo Domini iam lumine solis Agnoscent fontem, trepidi que ad deua tendunt. Tum Dominus celi in caelum compellat & danum: Dic ubi nunc regas? Respondit talia supplex: O Domine, adfatus patido sub corde tremulo Magne tuos, nudatusque metu frigente fatigot. Tum Dominus: Quis poma dedit noxalia vobis? Tradidit hæc mulier, dum dicit lumina promptum Candenti perfusa die, liquidumque serenum Adfulsisse sibi, solemque & sidera cæli. Protinus ira Dei turbatam terreat Euan, Auctorem veriti dum querit maximus acti. Illa sub hæc pandit: Serpentis ista loquentis Accipi, fallente dolo, blandoque rogatu, Nam sua viperis intexens verba venenis, Hæc mihi præ cunctis narravit dulcia pomis. Illicet omnipotens condennat gesta draconis, Præcipiens cunctis inuisum videri monstrum, Pectore mox fuso prorepere, sum sola morsu Mandare; mansuro quæcunque in tempora bello, Humanos inter sensus, ipsamque labantem Vertere vt abiecto pronus post erui a vitorum Serperet, vt calcer dum labens comminus inlita, Per nina fraudigeris misere decepta loquelis,

Præci.

A Precipitur doro discrimine ponete patrum,
 Seruatumque sui studio perferre mariti.
 Tu vero cui uis fuit sententia verax
 Coniugis, immitti cessat quae victa draconum,
 Dessebis miserum per tempora longa laborem
 Nam tibi triticee lugeat pro geminis messis
 Carduus, & spinis multum paliurus acutis
 Vt cum visceribus lassis & pectore molto,
 Plantis sollicitos praesentis suspicia victus
 Donec in occiduo venientis tempore mortis,
 Vnde geris obpurs, terrae reddere iacenti.
 Hic actus, Dominus trepidis dat tædia vitæ,
 Deiclotique procul faciat dimouet horris,
 Obuerso [que locat, medioque eliminat igni,
 In quo per celeri Cherubim cuoluitur æstu,
 Dum calidus deferret apex, flammaque volutat.
 Quæcis Dominus, pigro ne frigore membra rigerent
 Confuit euallās pecudum de viscere pelles,
 Opericus nudos calidis de vestibis artus.

Cap. IV.
 Ergo ubi coniugio sese iam fidus Adamus
 Elle virum sensu nomen genitricis amatæ
 Exhibet vxori. Bino qui germine factus
 Continuo genitor, et iuuenis nuncupat orisse.
 Atque Cain hic fo men habet, cui iunctus Abelus.
 Innocuus huius fratribus cura bidentis,
 Ad altus curio terram verberat aratro.
 Hi quum perpetuo ferrent sua dona Tonanti,
 Dissimiles fructus sensu sua dente dederit.
 Nam prior vberibus fuerant quæ profata glebis,
 Obtulit, ast alius miti se deuouet agno,
 Extamantiuera gerens, ad ipemque niualet,
 Confessumque placet Domino pia vota tuenti.
 Quod propter gelida Cain incanduit ira.
 Quem Deus ad loquiu dignatus, talibus inquit:
 Dic mihi, si rectum vitas, & noxia cernas,
 Degere non possis contracto a crimine purus?
 Dehinc mox daci fratrem disperdere sensu,
 Qui tibi cæca Domino iuliculus colla daturus,
 Nec tamen his factus, fratrem deducit ad aras,
 Atque ubi depressam deserto in gramine vidit,
 6. Elidit geminis frangens pia guttura palmis.
 Quod factum Dominus celo speculatus ab alto,
 Disquirat, quonam terrarum degat Abelus?
 Ille negat positum custodem se fore fratris.
 Cui Deus cistat: Numnam vox sanguinis eius
 Ad me missa sonat, celsumque ascendit ad axem?
 Nofce igitur mansura tibi pro crimine tanto.
 Nam modo quæ maduit germani sanguine terra,
 Inuiso inaledicta tibi commissa negabit
 Semina, & adsumpsit fructum non profert herbas,
 7. Torpidus vt multo collidens membra tremore.

B
 7. Torpidus vt multo collidens membra tremore.

C
ADNOTATIONES IACOBI PAMELII IN GENESIN.
C A P. I.
 1. Et volucres varias suspendunt aëre pennas, &c.] Retinimus

hanc castigationem pro coniectura Cauchij, ex additione priori inter Opera B. Cypriani, pro corpore.

C A P. II.

1. Quem postquam effigie formatum, cæci sua, vidit, &c.] Inter cetera id est Tertullianicum, quod litteram a. in Ablatiuis, sicut hic in voce sua, corrumpit.

3. Praefatus huius nomen, illi est carbunculus ardens, &c.] Vel hinc patet eiusdem esse Auctoris hunc librum cum precedenti, qui ppe ubi legitur, quom de Paradiso, sicut hic agit, ca. 8.

Inde nitet Praefatus, illic carbunculus ardet. Atque utrobique sequitur editionem LXX. Gen. 2. apud quos commemoratur inueniri carbunculus, Graecè ἀσβεστός, & lapis Praefatus, Graecè ἄσβεστος; & πῦρ. Pro quibus ex Hebraeo & Chaldeo translatis B. Hier. Bdelium, & lapidem Onychinam.

C A P. III.

4. infueto munus deferre matito, &c.] Sic iterum legitur, pro: infueta, quod cum Cauchio castigaueramus, & sicut inter opera B. Cypriani: tum sola motu Mandet, pro: Pandere. Est autem rursus Tertullianicum illud intermedium: Quis poma dedit noxialia vobis?

5. Carduus & spinis multum paliurus acutis, &c.] Hoc quoque est Virgilianum Eclog. est vero etiam rubi genus paliurus Plinio li. 24. ca. 13.

C A P. IV.

6. Elidit geminis frangens pia guttura palmis, &c.] Emendauimus ex coniectura: frangens pro: fraudans, & mox iuxta Morellium: celo speculatus ab alto, pro: celio.

7. Torpidus vt multo collidens membra tremore, &c.] Sicuti vitium nuper adnotauimus, quom profusa matitas sit finis huius carminis, aspharet cetera quoque Genesios capta ad enersionem vsque Sodoma ad Auctore conuerfa.

ARGVMENTVM IACOBI PAMELII IN SODOMAM.

D VICE & late integram historiam euerfionis Sodoma profequitur. Ceterum sicuti supra quoque dictum est, praterquam quod Sixtus Senensis nominatum adscribat hunc librum Tertulliano, etiam phrasibus quædam & loci plures sunt Tertullianici, sicuti infra adnotauimus.

Q. SEPTIMI FLORENTIS TERTVLLIANI, CARTHAGINENSIS PRESBYTERI, SODOMA.

Ca. I.
Gen. 17.
AM Deus omnipotens primæui tempora sceli,
 Vindice diluio, cunctis aboleuerat vndis,
 Quas coelum sparat terra, maris exipuit æquor,
 Haerentis, haud liquido panas decerneret pactus
 Excidio, quoties hiemes induceret aet,
 Frenandis varium pluuuis mandauerat arcum,
Ca. II.
Gen. 18.
D Purpureo & viridi signantem nubila limbo,
 Iridis huius nomen, propria est quæ fibula nimbis,
 [Sed recidua hominum pariter cum gente secunda
 Impietas, iterumque mali noua pullulat ætas,
 Excidio iam non imbres fortita, sed ignes.
 Sic Sododomum meruit tellus: ardentibus vri
 Flammas, & finis potredere signa futuri.
 Effusa luxuries illic, inimica pudoris,
 Inibat legis erat, fugeret quam præficus hospes,
 Ante vel ad Sychicas vel apud Buthidæ aras
 Exoptans, per facta necem, casusque cruorem
 Fundere Bèbycium, & Lybicas faciare palestras,
 Aneque vel Ciræa nouas per potula formas
 Sumere, quam læsam Sodoma amittere fexum.
 Pallabant caelum inuidia, connubia mixta

Incestu parili, generis natura rebellis
 In se, se, siquæque viri cum corpore nomen,
 Tempore sed certo Deus omnia per speculatus,
 Iudicat iniustus patiens, ubi criminis ætas,
 Cessandi spatium vis nulla coegerat ira:
 Iamque dies vitrix aderat, duo de grege missi
 Angelico, forma iuuenes, qui spiritus ambo
 Diu ministerio Domini mandata ferebant,
 Succedunt Sodomis, illic de stirpe piorum
 Transfusa Loth aderat, sapiens, iulique colonus,
 Vnus erat, meminisse Deum, solet vtilis arbor
 In syluis latitare feris velut, hospita fructu.
 In tunc pro porta residens, vix inopia adibant
 Cælitales, quamquam diuinos nescias, vltro
 Aduocat, appellat, patris veneratur honore,
 Hospitioque vocat, longe stabulare patantes,
 Enifus longis precibus, pia pignota mensa
 Officiique probis studio dispungit amicos.
 Nox requiem dederat, lux soluerat alstra noctem,
 Et Sodoma in foribus strepitat conqueftra rudendum,
 Loth contra supplex: Ne vos nunc pacta libido

Incen.